

Силабус дисципліни «Історія України»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія України

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в історичному та суспільному контексті: виявлення суттєвих фактів, порівняння різних інтерпретацій подій, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, есе та аналітичних робіт.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати історичні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу джерел, обговорення історичних подій та спільного пошуку рішень.

- аналізувати навчальну, документальну та наукову інформацію;
- виділяти головне та узагальнювати результати;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей історичного розвитку України від найдавніших часів до сьогодення. Знання основних етапів державотворення, формування національної ідентичності, культурного та наукового поступу українського народу.

Здатність аналізувати ключові події, явища та процеси вітчизняної історії у їх взаємозв'язку з загальноєвропейським і світовим контекстом. Розуміння ролі технологічного та інформаційного розвитку в суспільно-історичних процесах, що є важливим для майбутніх фахівців у сфері комп'ютерної інженерії та управлінських інформаційних систем.

- характеризувати основні епохи та події в історії України;
- визначати роль визначних особистостей у державотворчих процесах;
- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та явищами;
- орієнтуватися в джерелах і літературі з вітчизняної історії;
- пояснювати зв'язок між минулими подіями та сучасними суспільними процесами в Україні.

Результати навчання

Пояснювати сутність основних понять і категорій вітчизняної історії: державність, національна ідентичність, суверенітет, Голодомор, визвольний рух, незалежність. Аналізувати ключові події та явища вітчизняної історії для розуміння сучасних суспільних процесів.

Характеризувати основні форми державного устрою і суспільно-політичного ладу на різних етапах розвитку України, застосовувати методи критичного аналізу джерел, визначати тенденції та робити обґрунтовані висновки. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері захисту і вшанування національної пам'яті.

- пояснювати зміст ключових понять вітчизняної та світової історії;
- аналізувати причини та наслідки найважливіших подій в Україні;
- визначати хронологічні межі основних епох і переломних подій;
- застосовувати базові методи критичного аналізу джерел і документів;
- використовувати наукові та інформаційні джерела для підготовки аналітичних робіт.

Найдавніша та середньовічна Україна

Тема 1.1

Первісне суспільство та стародавні держави на теренах України. Трипільська культура, киммерійці, скіфи, сармати, грецькі колонії Північного Причорномор'я; слов'янські племена та їх розселення.

Тема 1.2

Київська Русь — середньовічна держава. Утворення давньоруської держави, діяльність перших князів, прийняття християнства, розквіт і роздробленість Київської Русі, культура та писемність.

Тема 1.3

Галицько-Волинське князівство та монгольська навала. Державність Галицько-Волинського князівства, його міжнародне значення; монгольська навала та її наслідки для українських земель.

Тема 1.4

Українські землі у складі Литви та Польщі (XIV–XVI ст.). Входження земель до складу Великого Князівства Литовського та Польського королівства, Люблінська унія 1569 р., становище українського народу.

Козацька доба та боротьба за незалежність (XVI–XVIII ст.)

Тема 2.1

Виникнення українського козацтва та Запорізька Січ. Козацтво як соціальне і військове явище, роль Запорізької Січі у захисті українських земель і формуванні національної ідентичності.

Тема 2.2

Національно-визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького (1648–1657). Причини, перебіг, ключові битви, Переяславська рада 1654 р. та її інтерпретації.

Тема 2.3

Гетьманська держава — Військо Запорозьке. Державний устрій і суспільний лад Гетьманщини, зовнішня політика, діяльність гетьманів Мазепи та Орлика, Конституція Пилипа Орлика 1710 р.

Тема 2.4

Знищення козацької державності й ліквідація Гетьманщини. Поступове обмеження автономії і ліквідація Гетьманщини Росією, знищення Запорізької Січі 1775 р., поділи Польщі та завершення формування Нової України.

Національне відродження і Україна у ХХ столітті

Тема 3.1

Українське національне відродження ХІХ — початку ХХ ст. Кирило-Мефодіївське братство, діяльність Тараса Шевченка, Михайла Грушевського та інших діячів; Революція 1905–1907 рр. та українські партії.

Тема 3.2

Українська революція 1917–1921 рр. Центральна Рада і УНР, Гетьманат Скоропадського, Директорія, ЗУНР, боротьба за незалежність, причини поразки та встановлення радянської влади.

Тема 3.3

Радянська Україна: від НЕПу до Другої світової. Українізація 1920-х рр., Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид, сталінські репресії, Друга світова війна та ОУН-УПА.

Тема 3.4

Україна у другій половині ХХ ст. Повоєнна відбудова, хрущовська відлига, дисидентський рух, Чорнобильська катастрофа 1986 р. та її вплив на суспільну свідомість, перебудова й проголошення незалежності 1991 р.

Незалежна Україна (1991 – сьогодні)

Тема 4.1

Розбудова незалежної держави (1991–2004).

Прийняття Конституції 1996 р., формування державних інститутів, зовнішня політика та ядерне роззброєння, суспільно-економічні трансформації.

Тема 4.2

Революції гідності та євроінтеграційний вектор. Помаранчева революція 2004 р., Революція гідності 2013–2014 рр.: причини, перебіг і наслідки; Угода про асоціацію з ЄС.

Тема 4.3

Російська агресія проти України (2014 – сьогодні). Анексія Криму, збройний конфлікт на Донбасі, повномасштабне вторгнення Росії 24 лютого 2022 р., міжнародна підтримка України.

Тема 4.4

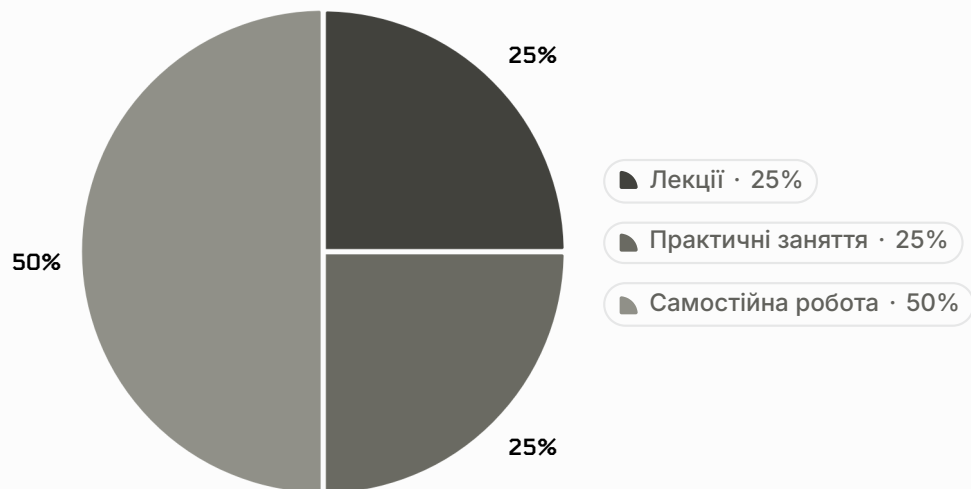
Культурний і технологічний розвиток сучасної України. Внесок України у світову науку, технології та ІТ-індустрію; культурна ідентичність та м'яка сила; Україна на шляху до членства в ЄС і НАТО.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Первісне суспільство та стародавні держави	2	2	4
	Тема 1.2 — Київська Русь	2	2	4
	Тема 1.3 — Галицько-Волинське князівство	2	2	4
	Тема 1.4 — Українські землі під Литвою та Польщею	2	2	3
Модуль 2	Тема 2.1 — Козацтво та Запорізька Січ	2	2	4
	Тема 2.2 — Визвольна війна Хмельницького	2	2	4
	Тема 2.3 — Гетьманська держава	2	2	4
	Тема 2.4 — Знищення козацької державності	2	2	3
Модуль 3	Тема 3.1 — Національне відродження XIX ст.	2	2	3
	Тема 3.2 — Українська революція 1917–1921	2	2	4
	Тема 3.3 — Радянська Україна: НЕП, Голодомор, WWII	2	2	4
	Тема 3.4 — Україна у другій половині XX ст.	2	2	3
Модуль 4	Тема 4.1 — Розбудова незалежної держави	2	2	3
	Тема 4.2 — Революції гідності та євроінтеграція	2	2	4
	Тема 4.3 — Російська агресія (2014 — сьогодні)	2	2	4
	Тема 4.4 — Культурний і технологічний розвиток	2	2	3
Разом		32	32	58

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу (30 год. лекцій, 30 год. практичних, 60 год. самостійної роботи).

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, аналіз джерел і документів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та навчальними посібниками з історії України (Плохій, Смолій, Верстюк та ін.), науковими статтями у фахових виданнях («Ukrainskyi Istorychnyi Zhurnal», «Historychna pamiat»). Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування спірних питань вітчизняної історії, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань із порівняльного аналізу джерел, хронологічних таблиць, синхроністичних схем; підготовка есе на актуальні теми вітчизняної та світової історії; творчі завдання — міні-дослідження, огляди наукових публікацій, рефлексійні нотатки. Очікуваний результат — уміння застосовувати критичне мислення, інтерпретувати першоджерела та обґрунтовувати власні висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних ресурсів: Інститут національної пам'яті (uinp.gov.ua), Інститут історії України НАНУ (history.org.ua), Верховна Рада України (zakon.rada.gov.ua), Український інститут (ui.org.ua), цифровий атлас «МАПА» Гарвардського українського наукового інституту (huri.harvard.edu). Аналіз архівних матеріалів, статистичних даних, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними та науковими джерелами.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання тематичних матеріалів, джерел і документів, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, дат і понять; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань та повторення. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз джерел, хронологічні таблиці, оцінка ключових подій). Оцінюються повнота відповіді, точність датування та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Історія України» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й критичного мислення та навичок аналізу, необхідних для майбутніх фахівців у сфері комп'ютерної інженерії та управлінських інформаційних систем. Такий підхід сприяє глибшому розумінню суспільно-історичних процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, хронологічних таблиць, карт і прикладів із вітчизняної та світової практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз ключових подій і кризових ситуацій з вітчизняної історії; студенти виявляють причинно-наслідкові зв'язки, пропонують власні інтерпретації та обґрунтовують висновки.	Робота з джерелами Аналіз першоджерел, історичних документів, літописів, законодавчих актів; відпрацювання алгоритмів критичного аналізу та інтерпретації текстів.
Дискусії Обговорення актуальних і дискусійних питань вітчизняної історії (переяславська рада, Голодомор, ОУН-УПА, сучасна агресія Росії); розвиток критичного мислення та культури аргументації.	Робота з картографічними матеріалами Опрацювання історичних карт для відстеження змін державних кордонів, ареалів розселення народів, напрямків походів і міграцій; формування просторового мислення.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з наукових і цифрових джерел.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей і критичного осмислення фактів.
--

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

1. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочка. — Переробл. і доп. вид. — Харків : КСД, 2023. — 512 с.
2. Плохій С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи / Пер. з англ. — Харків : КСД, 2022. — 368 с.
3. Гуржій О., Реєнт О. Славетна Україна. Битви та повстання від княжої до імперської доби. — Київ : Арій, 2023. — 352 с.
4. Верменич Я. В. Українсько-російське пограниччя у просторі конфлікту ідентичностей в історії та сучасності / Відп. ред. В. А. Смолій. — Київ : Інститут історії України НАН України, 2024. — 331 с.
5. Грушецький А., Паніотто В. Війна і трансформація українського суспільства (2022 — 2025). — Київ : Наш Формат, 2025. — [актуальне видання].
6. Власов В. С. Історія України. Рівень стандарту : підручник для 11 кл. ЗЗСО. — Повт. вид. — Київ, 2024.
7. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. — Київ : Саміт-книга, 2021 (перевидання 2023). — 472 с.
8. Турченко Ф. Г., Мороко В. М. Новітня історія України : підручник для ЗВО. — Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2022.
9. Смолій В. А. та ін. Нариси з новітньої історії України (1985–2022). — Київ : Інститут історії України НАН України, 2023.
10. Реєнт О. П. Україна в контексті загальноєвропейської та світової історії ХІХ ст. — Київ : Інститут історії України НАН України, 2023.
11. Терно С. О. Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Запоріжжя : ЗНУ, 2023.
12. Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російського імперіалізму» від 21.06.2022 № 2312-ІХ. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20>
13. Закон України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні» від 28.11.2006 № 376-V (чинна редакція зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-16>
14. Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні» від 09.04.2015 № 317-VIII. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19>
15. Інститут національної пам'яті України. — URL: <https://uinp.gov.ua/>
16. Інститут історії України НАН України. — URL: <https://history.org.ua/>
17. Цифровий атлас «МАПА» Гарвардського українського наукового інституту. — URL: <https://mapa.harvard.edu/>
18. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
20. Український інститут (Ukrainian Institute). — URL: <https://ui.org.ua/>
21. Ukrainskyi Istorychnyi Zhurnal / Український історичний журнал (електронне видання). — URL: <https://uij.org.ua/>
22. Журнал «Сучасна Україна» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
23. Енциклопедія сучасної України. — URL: <https://esu.com.ua/>
24. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. — URL: <https://mon.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Національної академії наук України. — URL: <https://www.nas.gov.ua/>